

Lycksele kommun

2023-05-10

1 (21)

Kommun@lycksele.se

Dnr-SI 2022:9668

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning på Fors-
dalaskolan i Lycksele kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Forsdalaskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskningar ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier *i hög utsträckning*, *i flera delar* eller *i låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Forsdalaskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver initiera och leda ett strategiskt jämställdhetsarbete genom att utarbeta strategier för hur ett främjande och förebyggande jämställdhetsarbete kan implementeras i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i *hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i *hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområde finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns analysarbete gällande omdömen och betyg behöver utvecklas till att även innefatta eventuella avvikelser i lärares bedömning och betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **27 oktober 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2022:9668) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap**Författningsstöd**

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Forsdalaskolan leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att rektorn leder en organisation där roller och ansvarsuppdag är tydliga. Lärarna har goda förutsättningar att samverka och lära kollegialt, såväl inom skolenheten som med andra lärare i kommunen. Elevernas resultat och undervisningens genomförande följs upp systematiskt och löpande. Med utgångspunkt i vad uppföljningen visar beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder. Rektorns arbete med att leda ett strategiskt och långsiktigt jämställdhetsarbete behöver däremot utvecklas.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Ledning och organisation

Av granskningen framgår att rektorn utvecklat och skapat en organisation där funktioner och ansvar är tydliga. Under våren 2022 fick skolan hjälp av en organisationskonsult. Några tydliga förändringar är fler strukturerade möten samt införandet av klassmentorer. Systemet med klassmentorer innebär att läraren har ansvaret för undervisningen medan klassmentorn har ansvaret för frågor av social karaktär. Exempelvis kontaktar klassmentorerna vårdnadshavare vid frånvaro och eventuella kränkningar samt följer eleverna ut på raster och fritids. Vid anställningens början får klassmentorer en introduktion med utbildning i likabehandling och bemötande. Av intervjuer med lärare och elevhälsa framgår att systemet med klassmentorer överlag fungerar bra. Några av klassmentorer har dock ingen tidigare erfarenhet av skolverksamhet. Rektorn vill med anledning av detta utveckla deras kompetens genom att göra introduktionen och utbildningsinsatserna än mer strukturerade, vilket Skolinspektionen ser positivt på.

Vidare visar granskningen att det finns goda förutsättningar för lärarna att samverka. Skolans personal träffas regelbundet i en mängd olika forum. Rektorn har utarbetat ett system där all personal har möjlighet att göra sin röst hörd och delta i skolans kvalitetsarbete. För att nämna några exempel på forum för samverkan har all personal regelbundna arbetsplatsträffar för att arbeta med planering, uppföljning och utveckling. Vidare har skolan arbetslagsträffar för lärare i F–3 respektive 4–6. Frågor från arbetslagsträffarna tas vidare till skolans skolutvecklingsgrupp med representanter av lärare, klassmentorer och fritidshemspersonal. Skolutvecklingsgruppen för i sin tur med sig information tillbaka till arbetslagen. Vidare träffas lärarna i olika ämneslag, från förskoleklass upp till årskurs 6 för att byta erfarenheter och utvärdera lektionerna. Lärarna uppger att de inom dessa forum pratar om sin undervisning, vad som fungerar och vad

som kan behöva utvecklas. De ämnen som ska prioriteras väljs ut terminsvis av rektorn i samråd med lärare. Förutom forum för samverkan på skolenheten har lärarna också erfarenhetsutbyten med andra skolor i kommunen. Ett sådant forum är "Röda tråden", ett tillfälle för kollegialt lärande och främjar ett likvärdigt arbetssätt mellan skolorna i Lycksele kommun.

Granskningen visar även att det sker ett gott samarbete med elevhälsans personal gällande undervisningen och värdegrundsarbetet. Ett stående forum är skolans lokala hälsoråd, LHR¹ där elevhälsan tillsammans med rektorn ingår för att gå igenom aktuella grupp- eller elevärenden. Elevernas individuella lärande dokumenteras och följs kontinuerligt upp vid LHR. Personal med specialpedagogisk kompetens arbetar dels individuellt med elever som behöver stöd, dels observerar de eleverna i grupp och samarbetar med läraren kring anpassningar. Vidare har det nyligen upprättats ett kris- och trygghetsteam på skolan. Det leds av rektorn och skolkuratoren och fokuserar på åtgärdande arbete, exempelvis vid kränkingsärenden, men också vilka insatser som behöver vidtas på organisations-, grupp- och individnivå. I intervjuer med elevhälsan framkommer dock att det ofta "rycks i dem", de får frågor av personalen i förbifarten och uttrycker därför en önskan om fler avsatta samtalsforum.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Granskningen visar att uppföljningen på skolan är systematisk och görs löpande. Det framkommer i intervjuer att rektorn gör strukturerade lektionsbesök med jämna mellanrum. Några lärare uppger att de i samband med dessa lektionsbesök fått direkt återkoppling på sin undervisning. Undervisningens genomförande följs även upp vid personalens medarbetarsamtal, genom att diskutera styrkor och utvecklingsbehov. Även eleverna görs delaktiga i uppföljningen, genom regelbundna klass- och elevråd. Rektorn uppger att de på elevrådet lyfter in frågor om kunskap och utveckling, som sedan förs vidare till lärarnas ämnesträffar. Även utvecklingssamtal med vårdnadshavare är ett tillfälle för uppföljning och utvärdering.

Vidare visar granskningen att rektorn följer upp olika studieresultat. Elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen och årskurser följs upp regelbundet. Rektorn följer även upp skolans värdegrundsarbete. Exempelvis sammanställer och analyserar rektorn den kommungemensamma trivselenkäten som besvaras av elever. Rektorn har även påbörjat ett arbete med att analysera statistik av kränkingsärenden. Skolan har

¹ Deltagare är speciallärare, skolkurator, skolsköterska, skolpsykolog samt skolpersonal utifrån aktuella elevärenden.

utifrån slutsatserna satsat på att utveckla sitt arbete med normer och värden samt med att skapa en trygg miljö för skolans elever, såväl inomhus som utomhus.

Rektorn driver tillsammans med personalen utvecklingsarbeten med utgångspunkt i de diskussioner som förs i kollegiet och de analyser som uppföljning och utvärderingar visar. I början av vårterminen identifieras kommande utvecklingsområden. Hur utvecklingsarbetet genomförs regleras i skolans lokala arbetsplan. Där beskrivs mål, aktivitet, tidplan och vem som ansvarar. Vidare följs skolans utvecklingsarbeten upp regelbundet. Elevhälsan berättar att rektorn följer upp förändringsarbetet genom att ha strukturerade "temperaturmätningar" för att ta reda på om det "rullar på" eller om det är något som behöver förändras. Ett exempel på utvecklingsarbete som följts upp och diskuterats är det nya systemet med klassmentorer. Rektorn lyssnar in hur det fungerar och det finns utrymme för förändring och justering, uppger lärarna.

Jämställdhetsarbete

Rektorns arbete med att leda ett strategiskt och långsiktigt jämställdhetsarbete behöver utvecklas. Rektorn uppmärksammar och analyserar skillnader mellan flickors och pojkars resultat, till exempel att pojkarna har lägre måluppfyllelse än flickorna, samt att pojkar tar "mer plats" i klassrummen. Utifrån rektorns sammanställningar vad gäller kränkningar konstaterar rektorn att pojkarna oftare både kränker andra och är mer utsatta för kränkningar. Det finns även andra könsrelaterade skillnader i resultat avseende värdegrundsrelaterade frågor. Bland annat visar resultatet av Skolinspektionens enkät² från 2022 att flickorna på skolan skattar lägre än pojkarna på frågor som berör elevernas bemötande av vuxna och andra elever³.

Skolinspektionens granskning visar att det finns en medvetenhet hos personalen om de skillnader mellan könen som rektorn identifierat. Dock saknas ett genomtänkt arbete för att utjämna skillnaderna. Lärare uppger att frågor rörande jämställdhet sällan lyfts i kollegiet och att det var länge sedan de hade kompetensutveckling inom området. Det framkommer av granskningen att det i nuläget inte finns en medveten plan

² Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://www.skolverket.se> under fliken "Skolutveckling".

³ På frågeområdet *bemötande elever* har flickorna i årskurs 5 på Forsdalaskolan skattat 5,1 och pojkarna 7,7. Nationellt är resultatet 6,9 respektive 7,5.

för arbetet och det som görs är mest på lärarnas egna initiativ. Några lärare uppger exempelvis att de på eget bevåg arbetar normbrytande i sin undervisning, exempelvis att eleverna ska ha möjlighet att utveckla intressen utan att begränsas av föreställningar utifrån könstillhörighet. Elevhälsan berättar att de har en idé om att införa jämställdhetsteman i värdegrundsårshjulet, men än så länge har idén inte blivit till verklighet. Skolinspektionen finner det därför angeläget att ett strategiskt arbete avseende jämställdhet på skolan påbörjas.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området, men utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver initiera och leda ett strategiskt jämställdhetsarbete genom att utarbeta strategier för hur ett främjande och förebyggande jämställdhetsarbete kan implementeras i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utveckla skolans jämställdhetsarbete. Granskningen visar att det förvisso görs systematiska analyser av könsmönster på skolan och att lärarna till viss del och på eget initiativ integrerar jämställdhet i undervisningen men det saknas ett verksamhetsgemensamt strategiskt jämställdhetsarbete. I avsaknad av ett medvetet jämställdhetsarbete finns en risk att omedvetna normativa könsmönster vidmakthålls i elevernas utbildning och skolmiljö.

Av läroplanen för grundskolan (Lgr22) framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Det framgår vidare att utbildningen ska utveckla elevernas förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmönster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Rektorn har ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Enligt Skolverkets rekommendationer kring att leda jäm-

ställdhetsarbete ska rektorn systematiskt och långsiktigt arbeta främjande och förebyggande tillsammans med personalen⁴. Rektorn behöver försäkra sig om att varje lärare och all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att utveckla ett strategiskt och medvetet jämställdhetsarbete. När ett arbete är strategiskt handlar det om att se helheten och om att förstå hur arbetet ska leda till ett resultat på lång sikt. Arbetet med jämställdhet kan ta sin utgångspunkt i att lärarna utvecklar sin kunskap om jämställdhet, exempelvis genom kompetensutveckling och kollegiala samtal för att diskutera erfarenheter och sprida exempel. Det bör även finnas gemensamma strategier för hur jämställdhet kan tas upp i undervisningen. Skolinspektionen ser positivt på förslaget att införa jämställdhetsteman i det redan inarbetade värdegrundsårshjulet. För att säkerställa att lärarna integrerar jämställdhetsarbetet i undervisningen kan rektorn, i exempelvis medarbetarsamtal ställa frågor om jämställdhet. Vidare behöver genomförda strategier kontinuerligt följas upp och omprövas.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar *i hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att undervisningen på Forsdalaskolan i stor utsträckning är varierad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Lärarna arbetar med att ge eleverna självförtroende och motivation och anpassar undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar. Eleverna har också möjlighet till inflytande, genom att kontinuerligt utvärdera undervisningens arbetssätt, komma med förslag och synpunkter och kan därmed påverka sin undervisning och arbetsmiljö. Vidare ges eleverna möjligheter att reflektera över sitt eget lärande.

⁴ Leda jämställdhetsarbete – Skolverket (www.skolverket.se/skolutveckling/leda-personal/leda-jamstalldhetsarbete)

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Varierad och stimulerande undervisning

Granskningen visar att undervisningen på Forsdalaskolan i stor utsträckning innehåller en variation och växling mellan olika arbetssätt och arbetsuppgifter. Av intervjuer och lektionsobservationer framkommer att det används såväl förmedlande, interaktiva som gestaltande metoder i undervisningen. Enskilt arbete varierar med grupparbete och helklassundervisning. Vid flera av de observerade lektionerna ges även möjlighet till samarbete och diskussion. Skolinspektionen iakttar att eleverna får intervjuas varandra, och i en annan klass arbetar eleverna i grupp med att söka efter fakta. Eleverna erbjuds även olika prov- och redovisningsmetoder och lärare uppger att undervisningen kan bedrivas både inomhus och utomhus.

Vidare visar granskningen att eleverna ges ett aktivt lärarstöd, där lärare i stor utsträckning hjälper och leder eleverna framåt i sitt skolarbete. På de flesta observerade lektioner kommer eleverna igång med sitt arbete efter lärarens genomgång. Lärarna har fungerande strategier för att säkerställa att eleverna förstår innehållet. Elever uppger i intervjuerna att lärarna sällan sitter stilla utan ständigt går omkring och fångar upp om eleverna behöver hjälp, vilket även visar sig vid flera klassrumsobservationer. Läraren är i ständig dialog med eleverna, fångar upp deras frågor och ger uppmuntran och beröm. I de fall eleverna har svårt att komma igång, eller inte förstår, ges de stöd, och läraren eller klassmentorn kommer med idéer och förslag.

Strukturerad undervisning

Granskningen visar att undervisningen på Forsdalaskolan är strukturerad, med tydliga inledningar, genomgångar och avslut. Det framgår av observationer samt intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektor att lektionerna har en liknande struktur. Rektor uppger att lärarna, tillsammans med elevhälsan, arbetat fram den gemensamma lektionsstrukturen med bildstöd och digitala verktyg i syfte att främja ett inkluderande klassrum. Exempelvis inleds skoldagen genom att lärarna tydligt presenterar dagen, i form av en punktlista som beskriver vad eleverna ska arbeta med. Det finns även ett medvetet arbete med att ge eleverna möjlighet till fysisk aktivitet, exempelvis i form av "rörelsepåuser" till musik eller sång under lektionspassen.

Lektionernas mål och syfte tydliggörs för eleverna på olika sätt och sker i olika utsträckning. I intervjuer uppger lärarna att syftet brukar tydliggöras inför nya arbetsområden. Vid Skolinspektionens besök observeras att lärare förmedlar vilken kunskap som undervisningen ska leda till, antingen under lektionens gång eller vid lektionens

avslut. En elev uppger att en lärare brukar förklara den vardagliga nyttan med undervisningen, exempelvis multiplikationstabellen. Vidare har lektionerna tydliga avslut. Ett par lärare avslutar lektionerna med en ramsa eller en fruktstund. Någon väljer att summera lektionens innehåll och ställer sedan kontrollfrågor till eleverna. En del lärare uppger i intervjuer att de brukar låta eleverna kort utvärdera lektionen, muntligt eller med tummarna upp eller ner, vilket även Skolinspektionen ser vid ett par tillfällen. Vid en lektion berättar läraren om nästkommande lektion och tar in elevernas förslag på vad de önskar göra.

Självförtroende, motivation, förväntningar och utmaningar

Av granskningen framkommer att lärarna genomgående har höga förväntningar på eleverna. Lärarna berättar att de arbetar mycket med att ge eleverna självförtroende, motivation samt tilltro till sin egen förmåga. Detta kan exemplifieras med att lärarna går runt bland eleverna och uppmuntrar dem att försöka tänka själva och inte ge upp direkt. Eleverna uppger i intervjuer att lärarna brukar hjälpa till och säga "jag tror att du klarar det här". Vidare anpassar lärarna uppgifter och material efter eleverna, exempelvis genom att ibland lägga till fler och ibland ta bort uppgifter. En annan strategi som lärarna använder är att förklara uppgifter i flera steg så att eleverna ska förstå och inte tappa orken. Ytterligare en strategi för att motivera eleverna är att de får lösa uppgifter tillsammans, exempelvis kan eleverna sitta i par för att exempelvis diskutera matematikuppgifter.

Anpassningar och utmaningar

Granskningen visar att skolan bedriver ett medvetet och strukturerat arbete med att anpassa undervisningen efter elevgrupperna. Förutom en strukturerad undervisning med tydliga förklaringar och visuellt stöd, finns olika hjälpmedel som kan möta upp elevernas behov, exempelvis avskärmningar och hörselkåpor. En del elever ges fler pauser och det finns möjlighet att dela grupperna i olika rum. Speciallärare arbetar även individuellt med elever, exempelvis med intensivläsning. Vidare berättar rektorn att hon skapat en struktur för hur lärarna ska samarbeta med elevhälsan kring extra anpassningar. Rektorn uppger att ett första steg för läraren är att försöka lösa situationen tillsammans med klassmentorn. Om anpassningen inte fungerar för eleven ska läraren vända sig till elevhälsan, men förväntas innan ha reflekterat över, och dokumenterat hur de försökt lösa situationen. Representanter från elevhälsan beskriver i intervjuer att de observerar lektioner, samt ger lärarna tips och råd kring extra anpassningar, främst på gruppnivå. En representant ur elevhälsan berättar att de arbetar utifrån synsättet att det som är bra för en enskild elev är bra för alla elever.

Vidare har Forsdalaskolan en "studiegård", en plats utöver klassrummet, där eleverna kan arbeta om de upplever klassrummet som en svår miljö. Lärarna uppger att de samtalat mycket om extra anpassningar inom kollegiet. Förutom att idéer sprids inom ämnes- och arbetslagen får lärarna även delta i kurser. Arbetet med tillgängliga arbetsmiljöer uppges av rektorn vara en pågående process som kan utvecklas. Vidare har rektorn planerat för en fortbildande insats i Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA). Detta utifrån ett identifierat behov av ytterligare stöd till elever med annat modersmål än svenska.

Vidare visar granskningen att lärarna skapar en flexibel undervisning för att stimulera och utmana alla elever och individanpassar undervisningen efter elevernas behov. I matteböckerna finns det exempelvis olika nivåer; en del utgörs av en bas, en handlar om att utveckla förmågor och tredje är en fördjupning, uppger lärarna. Av granskningen framgår även att det finns uppgifter i olika svårighetsgrader, och eleverna har ibland olika alternativ att välja mellan, exempelvis skrivuppgifter på olika nivåer och fördjupande problemlösningssuppgifter i matematik. Lärare uppger dock att det kan vara svårt att få elever att vilja prova på svårare eller fördjupande uppgifter, eftersom eleverna snabbt vill "bli klara". På de lektioner som observeras uppfattar Skolinspektionen att undervisningen ligger på en, för elevgruppen lämplig nivå. Visserligen blir några elever snabbt klara och uttrycker att uppgifterna är enkla men det noteras att flertalet av eleverna verkar bli utmanade i sitt tänkande med uppgifter som verkar ligga ovanför elevernas nuvarande kunskapsnivå.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt lärande

Granskningen visar att skolan arbetar med delaktighet, ansvar och inflytande i undervisningen. Av intervjuer med elever och lärare framgår att eleverna får komma med synpunkter och förslag. Eleverna kan exempelvis få välja på om de vill arbeta ensamma eller i grupp. De kan även få välja redovisningssätt, exempelvis hur de vill genomföra prov. Rektorn uppger att pedagogerna lyssnar till elevernas önskemål och försöker i viss mån planera undervisningen efter deras intressen. Vid Skolinspektionens observationer noteras ett par tillfällen att läraren tar in och förverkligar elevernas förslag, exempelvis får några elever efter eget önskemål göra korsord och vid en annan lektion har en elev ett förslag på hur nästkommande lektion kan fortsätta, vilket tas emot väl av läraren.

Vidare får eleverna ofta utvärdera lektionerna, exempelvis genom att göra tumme upp eller ner, samt svara på om de upplevde lektionen eller arbetsområdet som lätt eller svårt. En del lärare berättar att de använder sig av "exit-tickets" som utvärderingsmetod. Eleverna har även klass- och elevråd, vilket ger eleverna möjlighet att påverka sin

undervisning och arbetsmiljö. Via elevrådet har eleverna under året bland annat kunnat påverka trivselregler, skolans åtgärdstrappa, fysiska aktiviteter i klassrummet samt rastaktiviteter. Vid intervjuer med skolans elever framkommer dock olika upplevelser av inflytande. De flesta elever svarar att de får vara med och påverka, men några uppger att de aldrig får tycka till. Även Skolenkäten indikerar att det finns elever på skolan som upplever att de inte får påverka lektionerna⁵. Också skolans elevenkät visar liknande resultat. En analys som rektorn gör är att det finns lite olika syn på vad elevinflytande innebär och eleverna kan givetvis inte få göra vad de själva vill. Eleverna ska dock få vara med och påverka innehållet, beskriver rektorn i kvalitetsrapporten för läsåret 2021/22. Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna diskuterar med eleverna om vad elevinflytande innebär och synliggör för eleverna när de är med och påverkar undervisningen.

Granskningen visar även att eleverna ges möjligheter att reflektera över sitt eget lärande. Alla elever har en individuell utvecklingsplan, och i samband med utvecklingssamtal med vårdnadshavare får eleverna reflektera kring hur det går i olika ämnen. Eleven bestämmer, tillsammans med läraren vad den vill utveckla och läraren håller målen levande under året. Skolan arbetar även med en "tankebok" som följer med eleverna under flera år. Den synliggör tydligt elevernas utveckling och lärande och fungerar även den som ett underlag på utvecklingssamtalen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

⁵ På Skolenkätens frågeområde *inflytande* har eleverna i årskurs 5 skattat 4,8. Detta kan jämföras med kommunen 5,8 och riket 6,0.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skolinspektionens sammanfattade motivering är att det finns ett gemensamt arbete för att skapa trygghet och studiero med både främjande, förebyggande och åtgärdande insatser. Elevernas upplevelse av studiero och trygghet följs regelbundet upp och förbättringsåtgärder vidtas.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Skolans trygghetsarbete

Granskningen visar att det finns ett medvetet och samlat arbete för att skapa trygghet för eleverna genom såväl främjande, förebyggande som åtgärdande insatser. Rektorn använder flera metoder för att ta reda på hur eleverna upplever tryggheten på skolan. Dessa är: enkäter kopplat till trygghet, trygghetsvandringar, kränkingsanmälningar, utvecklingssamtal, klass- och elevråd, samt övriga mötesforum med personal och vårdnadshavare. Information som hämtas in analyseras och åtgärder sätts in. Det framkommer av granskningen att skolgården är den plats på skolan som identifierats som mer otrygg. I intervjuer med elever nämns särskilt fotbollsplanen. Elever berättar att det förekommer bråk och ibland slagsmål där, vilket personalen säger handlar om en grupp elever, en "jargong hos killarna". Vidare har omklädningsrummen visat sig vara en annan plats där elever känt sig otrygga. Vårdnadshavare har också uttryckt att trafiksituationen kring skolan upplevs som otrygg. Som åtgärder på dessa problem har skolan fokuserat på att ha fler vuxna bland eleverna, när eleverna har rast finns det alltid flera mentorer på skolgården som agerar vid incidenter, något som även framgår av Skolinspektionens observationer. Personalen är aktiv, deltar i elevernas lekar och hjälper till vid situationer som riskerar att bli bråk. Duschdraperier har införskaffats i omklädningsrummen och utanför skolan har det satts upp trafikskyltar. Även förhållningssätt kring trafikregler har tydliggjorts för att göra trafikmiljön säkrare. För att främja goda relationer mellan eleverna håller skolan även på att arbeta fram en fad-

derverksamhet, där yngre och äldre elever möts och har aktiviteter tillsammans. Rektorn har även implementerat en åtgärdstrappa för att skapa en likvärdighet bland personalen i agerandet vid exempelvis kränkningar.

Av intervjuer med rektor, personal och elever framgår att skolan har trivselregler. Rektorn uppger att elever och vårdnadshavare är delaktiga i utarbetandet av skolans trivselregler, vilket enligt rektorn bidragit till att eleverna har blivit medvetna om sitt eget ansvar att bidra till studiero och trygghet. Skolinspektionen noterar vid observationer att lärarna påminner eleverna om hur de ska bete sig inför raster, exempelvis säger en lärare "hjälp varandra att göra bra saker". Det framkommer även av elevintervjuerna att ordningsreglerna hålls levande och att de ofta pratar om dem. Eleverna lyfter vilka regler de har på skolgården, exempelvis hur långt bort ifrån skolbyggnaden de får gå. Ett annat ämne de pratat om är hur man uppför sig på sociala medier, exempelvis att man inte får ta bilder på andra utan samtycke.

Skolans arbete med studiero

Granskningsrapporten visar att skolan har ett aktivt och välfungerande arbete med att skapa studiero på skolan där både lärare, klassmentorer, elevhälsans personal och elever är väl involverade. På klassrådet är studieron en stående punkt, där får eleverna rangordna hur studieron fungerar samt vad eleverna själva har gjort och kan göra för att förbättra studieron. Lärarna har även diskuterat med eleverna om vad god studiero innebär. Det kan exempelvis vara att lärarna är tydliga med att berätta under lektionen vad som förväntas, vid grupparbeten förväntas eleverna prata med varandra, men arbetar man enskilt ska det vara tyst. Vidare är klassrumsklimatet sådant att eleverna, för det mesta, kan ägna sig åt skolarbete även om det enligt lärare och rektor också kan variera från dag till dag och kan skilja sig åt mellan klasser. Elever berättar att det finns de som inte lyssnar på lärarna, som går omkring i klassrummet och som pratar om annat, kastar bollar, ritar på tavlan och tar fram datorer utan tillåtelse. Skolinspektionen noterar, vid några tillfällen, att eleverna gör några av de nämnda sakerna. Lärarna agerar dock tydligt vid sådana händelser och använder strategier för att återställa ordningen. Exempel på strategier är att uppmärksamma elever om att de stör, använda sig av ramsor eller ljudsignaler för att påminna om studiero. Eleverna har även tillgång till hörselkåpor, och avskärmningar om de har behov av mer lugn och ro samt "stressbollar" om de behöver en distraktion för händerna. En framgångsfaktor för skolans arbete med studiero är enligt rektorn införandet av klassmentorer. Detta då en del i klassmentorernas uppdrag är att fokusera på normer och värden och att bygga relationer med eleverna, medan lärarna fokuserar på kunskapsutvecklingen.

Vidare hjälper den tydliga lektionsstrukturen till att hålla en god studiero. Lärarna uppger att den punktlista som många skriver på tavlan förhindrar att det blir oroligt eftersom eleverna vet vad de ska göra. Elevhälsan lyfter att det förebyggande arbetet med studiero dock behöver struktureras ytterligare och inte bara omfatta klassrummet. Exempelvis har de börjat utarbeta en metod där eleverna ska gå omlott i kapprummet för att minska stök. De menar att, om eleverna får lugnare övergångar mellan rast och lektion kan eleverna lyckas bättre i skolarbetet. En representant lyfter även att de behöver prata mer om hur de digitala verktygen ska användas, eftersom de upplevs som ett störningsmoment. Rektorn instämmer och uppger att det har varit otydligt när de digitala verktygen ska användas och inte, vilket gör det särskilt svårt för vissa elever. Skolinspektionen har inte noterat detta som ett problem på de lektioner som observerats, men ser positivt på att regler och förhållningssätt kring digitala hjälpmedel tas upp till diskussion i kollegiet och med elever.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattade motivering är att rektorn ger lärarna goda förutsättningar för att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg, genom att det finns forum för lärare att diskutera ämnen och bedömningskriterier samt utvecklas i sin bedömningskompetens. Rektorn följer till viss del upp, analyserar och jämför kunskapsresultat på skolenheten. Däremot analyseras eventuella avvikelser i lärares bedömning och betygssättning i liten utsträckning.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer och dokumentstudier.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att det finns en struktur med forum som möjliggör för lärarna att kvalitetssäkra sina omdömen samt utvecklas i sin bedömarkompetens, i syfte att verka

för likvärdighet. Även om rektorn uppger att det skulle behövas ännu fler insatser, finns det i nuläget gott om avsatt tid för lärarna att tillsammans diskutera likvärdighet i bedömningsfrågor. Ett forum som i dagsläget finns på skolenheten är ämneslag, där lärarna träffas i "sina" ämnen. De ämnen och det innehåll som fokuseras på under terminen bestäms av rektor i samråd med personalen. Ett annat forum är "Röda tråden", ett kommungemensamt nätverk, där lärarna, under ledning av förstelärare, diskuterar bedömning. Diskussionerna kan även handla om bedömningskriterier, användandet av ämnesmatriser och bedömningsstöd. Skolan har även en tydlig struktur för sambedömning av nationella prov. Lärarna från alla kommunens skolor träffas för samrättning och sambedömning, vilket följs upp i en analysträff och diskuteras vidare i "Röda tråden". Utöver nationella proven finns det däremot inget strukturerat arbete med sambedömning på skolenheten. Av intervjuer med lärare framgår dock, förutom ovan nämnda möteskonstellationer, att lärarna dagligen kan samverka och stämma av funderingar kring bedömning med varandra. En styrka är att skolan har parallellklasser och lärarna kan därför samråda med andra lärare i samma årskurs. Vid behov av ytterligare stöd kontaktar de specialläraren i första hand och sedan rektorn. Rektorn beskriver också att lärarna genomgår kompetensutveckling kopplat till betygssättning och bedömning. Exempelvis har lärarna haft ett kommungemensamt arbete med att implementera Lgr22. Skolinspektionen ser att ovanstående exempel sammantaget ger goda förutsättningar för kvalitetssäkring av omdömen och betyg.

Analys av omdömen och betyg

Rektorn på Forsdalaskolan följer upp och analyserar lärarnas betygssättning i begränsad utsträckning. Visserligen följer rektorn upp och analyserar lärarnas bedömningar som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet. Olika resultat, exempelvis från nationella prov, jämförs mellan ämnen, kön, klasser och olika elevgrupper. Vidare gör rektorn orsaksanalyser och beslutar om åtgärder. Däremot analyseras eventuella avvikelser i lärares bedömning och betygssättning i liten utsträckning. Det finns heller inga strukturerade diskussioner med lärarna utifrån analyserna. Rektorn uppger att hennes avsikt är att påbörja ett sådant arbete men har på grund av andra prioriteringar inte kommit igång med detta ännu.

Av granskningen framgår vissa avvikelser i lärarnas bedömningar på Forsdalaskolan. I intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att eleverna generellt har lägre omdömen fram tills det är dags att få betyg, då tenderar omdömet att höjas. Vidare framgår av den offentliga statistiken att pojkar har lägre omdömen och betyg än flickor i nästan alla ämnen, ett resultat som varat under flera år. Det framgår även att betygen i de praktisk-estetiska ämnena tenderar att vara högre. Rektorn har, i kvalitetsredovisningen för läsåret 2021/22 reagerat på detta. En orsak, kan enligt rektorn bero på att

lärarna har olika tolkningar av styrdokumentet och ser därför ett utvecklingsbehov på skolan vad gäller bedömning.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området, men utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns analysarbete gällande omdömen och betyg behöver utvecklas till att även innefatta eventuella avvikelser i lärares bedömning och betygssättning.

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar lärarnas bedömningar men arbetet behöver utvecklas ytterligare till att även inkludera eventuella avvikelser mellan lärares betygssättning.

I rektorns uppdrag ingår det att följa upp lärares samlade bedömningar, resultat på nationella prov, omdömen och betyg i syfte att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning på skolan samt att lärare gör bedömningar på ett likvärdigt sätt. I det ansvaret ligger att undersöka om det finns omotiverade avvikelser i betygen inom skolenheten och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med dem. Denna uppföljning är ett led i det systematiska kvalitetsarbetet⁶. I rektorns uppföljning ska analys av avvikelser i betygssättningen göras i syfte att komma åt ifall eventuella skillnader och variationer beror på att lärarna använder olika "måttstockar" för sin betygssättning. Rektorn bör exempelvis analysera skillnader mellan lärares betygssättning i olika klasser, ämnen och kurser eller betygssättning mellan flickor och pojkar. Det bör även ingå en analys av betyg över tid för att kunna reflektera över om betygen glider iväg i någon riktning. Sammantaget har rektorn ett ansvar för att detta analyseras utifrån att fastställa om eventuella skillnader kan bero på att lärarna har olika tolkningar av styrdokumentet, eller utifrån att de bedömt och vägt samman elevprestationer på olika sätt.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorns analysarbete gällande betyg utvecklas till att även inkludera skillnader mellan lärares betygssättning i olika klasser, mellan betyg och resultat på nationella prov, mellan lärares betygssättning i olika klasser eller betygssättning mellan flickor och pojkar. För att göra detta behöver rektorn föra strukturerade diskussioner med lärarna. Det är viktigt att reflektera över om betygen glider iväg i någon riktning. Omdömen och betyg ska spegla elevernas faktiska

⁶ Skolverkets *Allmänna råd om betyg och prövning*.

kunskaper, även i de årskurser där det inte sätts betyg. Detta som ett steg i att säkra likvärdiga betyg för eleverna.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av utredaren Mattias Ryd.

I handläggningen av ärendet har även utredarna Kajsa Wennberg (föredragande), Johan Runemark Brydsten, Pia Almarlind och Robert Sondell medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Femton lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. De dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 22–24 mars 2023. Besöket genomfördes av utredarna Kajsa Wennberg, Johan Runemark Brydsten och Pia Almarlind.

Forsdalaskolan är en kommunal grundskola i Lycksele kommun. Vid skolenheten bedrivs verksamhet för elever i förskoleklass, grundskolans årskurser 1–6, grundsärskola samt fritidshem. Skolinspektionens granskning avser endast grundskolans verksamhet i årskurserna 1–6.

Vid granskningstillfället har skolan 271 elever i årskurs 1–6 och av skolans lärare innehar 77 procent pedagogisk högskoleexamen. Inom organisationen ingår ett elevhälso-team bestående av skolkurator, speciallärare och skolsköterska. Varje klass har en ansvarslärare och en klassmentor. Skolenheten F–6 leds av en rektor.